

## Posudek na diplomovou práci na katedře zoologie – tipy pro oponenty

Diplomová práce na Katedře zoologie Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy představuje samostatný vědecký projekt probíhající během magisterského studia. Vzhledem k tomu, že se jedná o vědeckou prvotinu ([instrukce pro vypracování diplomové práce pro studenty jsou zde](#)), styl popisu práce je poměrně detailní ve srovnání s vědeckým článkem. Vzhledem k tomu využíváme volnou formu oponentského posudku ve formě textu a nikoli formuláře. Protože je oponentský posudek součástí pedagogického procesu (a také součástí obhajoby, tedy státní závěrečné zkoušky – poslední povinnosti magisterského studia), jehož cílem je poskytnout zoologům na začátku kariéry konstruktivní zpětnou vazbu, oceníme detailnější rozbor základních aspektů vědeckého textu, než je běžné u recenzí vědeckých článků nebo seniorních grantů. Důležité je, aby oponent poskytl takovou zpětnou vazbu, která nejen hodnotí, ale také pomáhá studentovi pochopit, co se mu podařilo úspěšně zvládnout, kde je potřeba při obhajobě podat doplňující informace a co by se případně dalo vylepšit (např. i při budoucím použití metodiky v aplikované sféře nebo při publikování výsledků ve vědeckém časopise v případě pokračování v doktorském studiu). Některá vodítka pro oponenty jsou uvedena níže.

### Výběr a oslovení oponenta

Při rozhodování o přijetí oponentury diplomové práce prosím zvažte případný střet zájmů. Jde zejména o přípravu studentů na nutnost objektivního recenzního řízení v oblasti přírodních věd, takže korektní iniciace je v tomto případě zásadní. Při oponentuře v českém jazyce samozřejmě přichází často dilema dané příliš malou vědeckou komunitou v daném oboru v ČR. I tak nám ovšem jde o vyloučení příliš blízkých spoluprací. Po domluvě se školitelem jsou oponenti formálně osloveni sekretariátem katedry s instrukcemi o termínech, formě apod.

### Hodnocení celkové kvality a objemu práce

Prosím zhodnoťte, zda je téma zajímavé a přínosné v kontextu současného vědeckého poznání. Měla by být zohledněna i originalita přístupu k výzkumu a relevance pro daný obor. Těžištěm jsou dnes v systematických oborech evoluční přístupy, proto zhodnoťte, zda uchopení tématu je v souladu s moderní evoluční biologíí. Posuďte také míru zapojení studenta do výzkumného projektu (zejména u personálně komplikovanějších či konsorciálních studií, které jsou v éře biologie velkých dat častější). Ověřte, zda jsou cíle a hypotézy jasně formulovány, odpovídají zadání práce a jsou smysluplně propojené s tématem. Zadání práce je samozřejmě z určité (někdy značné) části záležitostí školitele – je ale potřeba zohlednit, zda se student v těchto aspektech orientuje. Zhodnotit je také třeba, zda objem práce splňuje standardy na Katedře zoologie PřF UK. Ve většině případů práce zahrnuje zpracování materiálu i dat, přípustné jsou však i bioinformatické práce založené jen na datech. Jakékoli záležitosti, které dle oponenta vyžadují doplnění nebo diskusi, lze formulovat jako připomínky nebo dotazy, na které bude student reagovat během obhajoby. V případě absence oponenta u obhajoby doporučujeme odeslat oponentský posudek studentovi prostřednictvím školitele dříve s předstihem a vyžádat si alespoň stručnou odpověď

studenta e-mailem předem před obhajobou. S odpovědí by oponent měl vyjádřit souhlas či nesouhlas. Průběh této komunikace mezi oponentem a studentem by měl být schopen během obhajoby interpretovat školitel.

#### Hodnocení teoretického úvodu

Zhodnoťte prosím, zda úvod splňuje kritéria pro literární rešerši, zda vychází z dostatečného množství zdrojů a zda vhodně vystihuje podstatné aspekty studované problematiky.

#### Hodnocení metodiky

Zhodnoťte, zda byly zvoleny vhodné metody pro dosažení cílů práce, včetně terénních, laboratorních a statistických přístupů. Metodologická část by měla být dostatečně podrobná, aby umožnila reprodukovatelnost. Posuďte, zda byly použity vhodné statistické metody a zda jsou výsledky interpretovány s ohledem na jejich statistickou i biologickou významnost.

#### Zpracování a prezentace dat

Prosím ověřte, zda jsou výsledky přehledně prezentovány, například pomocí tabulek, grafů nebo diagramů, a zda jsou všechny nezbytné výpočty a analýzy korektně uvedeny.

#### Diskuze a závěry

Zhodnoťte zejména, zda je interpretace výsledků logická, odpovídá hypotézám a zda autor vysvětluje případné odchylky nebo nejasnosti ve vztahu k předpokladům a cílům studie. Posuďte prosím, zda jsou výsledky diplomové práce zasazeny do kontextu existující literatury a zda autor adekvátně diskutuje shody či rozdíly oproti jiným studiím. Vyjádřete se také, zda jsou závěry dobře formulované a vypovídající. Diskuze by měla obsahovat přehled teoretických a případně praktických přínosů výzkumu. Dále je vhodné posoudit, zda autor identifikuje případné mezery v práci a navrhuje, jak by mohl být výzkum v budoucnu rozšířen či zlepšen.

#### Formální zpracování

Práce by měla být psána srozumitelně, odborným stylem a bez gramatických chyb. Text by měl být logicky strukturovaný a odpovídat standardům vědeckého psaní. Zkontrolovat je třeba, zda jsou zdroje citovány korektně dle zvoleného citačního stylu a zda jsou odkazy na literaturu úplné a správné (nedostatky jsou důvodem formální výtky).

#### Otázky

Oponentský posudek by měl obsahovat 5-7 otázek oponenta studentovi, na základě kterých komise posoudí připravenost studenta během obhajoby. Další 3-5 doplňujících otázek rozvíjejících tento základ je pak vhodné položit přímo na místě v průběhu obhajoby (mimo posudek). Smyslem je posoudit, zda student problematice opravdu rozumí, a proto by otázky neměly směřovat k formální stránce práce, ale k biologické interpretaci výsledků.

#### Celkové hodnocení a doporučení

Potřeba je stručně shrnout klady a případné nedostatky práce. Na základě celkového dojmu by měl oponent doporučit výslednou známku (toto doporučení sdělí komisi) a do posudku uvést, zda práce splňuje požadavky na udělení titulu. Pokud se jedná o výjimečný přínos, lze zvážit i doporučení pro publikaci části výsledků a doporučení na nějaké mimořádné ocenění (např. Cena děkana či Cena rektora).

### Obhajoba

Vítaná je osobní účast oponenta na obhajobě, při logistických těžkostech apod. je ale možné zajistit připojení pomocí videokonference, případně posudek přetlumočit. Během obhajoby oponent shrne svůj posudek a studentovi položí otázky (ať už formulované v posudku nebo ty, které vyvstaly během obhajoby). Cílem je umožnit studentovi reagovat na připomínky a prokázat odbornou způsobilost, běžný je interaktivní způsob kdy student odpovídá vždy rovnou po položení dotazu. Oponent sleduje kvalitu odpovědí studenta a jeho schopnost reflektovat připomínky. Tato část ověřuje, zda student dané téma skutečně pochopil do hloubky.